

De Groene Kennemer

Jaargang 38, najaar 2019

Het leven in compost, natuurlijke recycling

NGO geslaagden zorgen voor meer inspiratie en initiatieven

Van pest(uogel) tot (uilen)bal

Bramen in de duinen

Bramen zijn misschien wel de gemakkelijkst herkenbare planten in de duinen.

AUTEUR: DOSIA BREWER

Bijna iedereen heeft tijdens een wandeling in de nazomer wel eens een lekker paars braampje gesnoept. En wie heeft er nooit een flinke kras opgelopen van de scherpe stekels aan de lange takken als je net dat ene rijpe vruchtje achteraan wilde plukken?

De braam (rubus) hoort bij de rozenfamilie (Rosaceae) en is een taaie. Hij neemt genoegen met zowel arme zandgrond als een goed bemeste tuin. Schaduw of zon maakt deze stekelige plant ook niet zo veel uit. Hij voelt zich overal thuis. De braam plant zich voornamelijk voort door een kruipende ondergrondse wortelstok, het rizoom.

Het zaad van de braam is net zo taai als de struik. Het kan wel 100 jaar overleven, wachtend op de juiste groeiomstandigheden. In de Kennemerduinen kom je vooral de dauwbraam en de gewone braam of bosbraam tegen.

Als je eenmaal de verschillen kent, is het niet zo moeilijk om de twee uit elkaar te houden. De dauwbraam *Rubus caesius* is over het algemeen een lage kruiper die op armere grond in duinen groeit. De besjes zijn bedekt met een fijne witte was die lijkt op dauw. De stengels van de dauwbraam hebben een paarsblauwe wasachtige was. De bladeren van de dauwbraam zijn meestal drietallig.

De gewone braam of bosbraam (*Rubus fruticosus*) heeft stengels die hoger reiken, soms wel tot 3 meter. De vruchten zijn groter en zoeter dan de dauwbraam. Deze struik heeft een voorkeur voor wat meer stikstofrijke grond en door de stikstofvervuiling komen wij hem dan ook steeds meer tegen in de duinen. Het blad is meestal vijftallig.

Wij mensen waarderen de braam het meeste om zijn lekkere zoete vruchten. Maar voor dieren zijn alle delen van de braam belangrijk. Net zoals wij eten vogels, kleine knaagdieren zoals muizen en grotere zoogdieren zoals de vos en de das graag een zoete braam. Herten en reeën eten de twijgen en blaadjes. Ook verschuilen deze dieren zich graag in het stekelige struikgewas.

Voor andere dieren zijn andere delen van de braam belangrijker. De nectar uit de bloemen is voedsel voor veel bijen en vlinders. De struik is voor sommige nachtvlinders een plant die zelfs essentieel is voor de groei en/of voorplanting: een waardplant. Dit geldt bijvoorbeeld voor de braamvlinder, de bonte beer en verschillende bladrollers. Deze vlinders zetten hun eitjes af op de bladeren van de braam en de rupsen die hieruit komen voeden zich met de bladeren.

Wij zien de braam vaak als lastig onkruid, maar als je wat beter kijkt, zie je dat veel dieren afhankelijk zijn van deze plant. Misschien maakt dat wat milder als je een kras oploopt van een van zijn stekelige stengels.

foto's Hermine Smit

E-mailadressen IVN-MK

werkgroep

Amfibieën, Vissen en Reptielen
Communicatie
Excursies
Natuurguidsenopleiding
Natuurkoffer
Wilgenknotten

naam

John de Jonge
vacature
Lia van den Berghe
NGO-team
Yvonne Hondema
Evert Castelein

e-mailadres

amfibienvelsen@gmail.com
ivnmkl1@gmail.com
excursieivnmk@gmail.com
ivnmkl1@gmail.com
natuurkofferivn-mk@outlook.com
wilgenivnmkl@gmail.com

De Groene Kennemer

IVN Midden-Kennemerland - Jaargang 38, najaar 2019

Beste IVN'ers!

Voor u ligt weer een prachtig nieuwe editie van de Groene Kennemer, zoals altijd met veel zorg samengesteld door het redactie team.

Het tot stand komen van elke uitgave vergt veel inzet, doorzettingsvermogen en creativiteit.

Zeker als stukjes lang op zich laten wachten of er weinig kopij is.

We zijn vaak snel geneigd hier aan voorbij te gaan.

Laten we het team helpen door uw mooie Natuurverwonderingen in een klein stukje tekst om te zetten.

Zoals ik jullie in de laatste edities al vaker heb meegenomen in de ontwikkelingen rondom de NGO, zo staat dit stukje, maar vooral ook deze uitgave, weer in het teken van de Natuurgidsen opleiding.

Voor het eerst in meer dan vijftientig jaar hebben wij weer een groot aantal nieuwe natuurgidsen mogen opleiden!

Als organisatie en bestuur zijn wij reuze trots!

Een deel van de nieuwe gidsen heeft aangegeven zich te willen inzetten voor IVN Midden-Kennemerland.

Dit is natuurlijk reuze goed nieuws.

Hierdoor krijgen nog meer mensen in ons mooie gebied de gelegenheid om met de natuur in aanraking te komen en ervan te genieten.

In de komende weken gaan wij met elkaar de plannen vorm geven.

Ik hoop u in de volgende uitgave van dit mooie blad er meer over te kunnen vertellen.

Voor nu rest mij u allen een mooie herfst en winter toe te wensen.

Geniet allen van de feestdagen die aanstaande zijn!

Met vriendelijke groet,

Frank Buijs

Voorzitter IVN Midden-Kennemerland

Inhoud

- 2 Bramen in de duinen
- 4 NGO: 18 nieuwe gidsen
- 7 Natuurmoment: de pestvogel
- 8 Bodemdieren
- 10 Braakballen van de ransuil
- 11 App: IVN-routes
- 12 Kwis

Colofon

VOORZITTER

Frank Buijs
fjbuijs@gmail.com

PENNINGMEESTER

Evert Castelein
penivnmkl@gmail.com

SECRETARIS

Joke Dubelaar
ivnmkl1@gmail.com

REDACTIE

Joke Dubelaar, Marijke van Hoek,
Margriet Jansze, Hermine Smit

redactieIVN-MK@outlook.com

NGO opleiding afgerond!

AUTEURS: VOORZITTER EN SECRETARIS IVN-MK

Na meer dan 25 jaar is er door IVN Midden-Kennemerland weer een Natuurgidsen opleiding met succes afgesloten.

Deze soms erg grote inspanning voor enkelen van ons, heeft na een jaar voorbereiding en vervolgens 1,5 jaar opleiding een prachtig resultaat opgeleverd.

In maart 2018 zijn we met 24 deelnemers begonnen. Nu, anderhalf jaar later, kunnen wij vol trots melden dat we 18 diploma's hebben mogen uitreiken.

Een deelnemer heeft de opleiding voor de tweede maal gevolgd en was dus al bevoegd Natuurgids.

Hij heeft vanuit IVN Midden-Kennemerland een getuigschrift ontvangen.

Op gepaste wijze hebben wij dit heuglijke feit gevierd, samen met familieleden van de cursisten en vertegenwoordigers van IVN Nederland.

De uitreiking van de certificaten vond plaats op 2 november 2019 in het Koetshuijs in Heemskerk waarbij ook twee Heemskerkse wethouders aanwezig waren.

18 diploma's voor nieuwe natuurgidsen IVN-MK

AUTEUR: ALEID BOS

Op zaterdag 2 november 2019 was het zover: gretig nemen de cursisten hun diploma in ontvangst. Sommigen drukken het even tegen de borst. Vanaf vandaag zijn zij officieel IVN-natuurgids! Achttien cursisten hebben na anderhalf jaar studie en hard werken de natuurgidsopleiding (NGO) behaald. Gefeliciteerd.

trots

Op de feestelijke diploma-uitreiking in het Koetshuijs in Heemskerk wordt veel geapplaudiseerd – en terecht. Cursisten en hun toegestroomde achterban zijn trots en opgelucht: deze intensieve periode is het waard geweest. De opleiding vraagt een enorme inzet en betrokkenheid van de cursisten en de cursusleiding, beaamt voorzitter Frank Buijs (IVN Midden-Kennemerland). Hij roemt het enorme enthousiasme van deze groep cursisten en benadrukt hoe zij in de afgelopen anderhalf jaar allemaal een persoonlijke groei hebben doorgemaakt. Hij is verheugd te zien dat iedereen is aangestoken door het natuurvirus en hoopt dat dat virus zich verder verspreidt.

liefde

Tijdens de opleiding hebben de kandidaat-natuurgidsen veel kennis opgedaan over wantsen en snuitkevers, uilen en weidevogels, bottels en bramen, padden en poelen, bomen en blad, slakken en spinnen en nog veel meer op verschillende prachtige natuurterreinen in Midden-Kennemerland. Ook zijn belangrijke thema's behandeld als: ecologie, duurzaamheid en afval. Want NGO is niet een opleiding tot wandelende encyclopedie.

Een natuurgids beheerst ook vaardigheden om natuuractiviteiten te bedenken en uit te voeren die het effect hebben dat mensen zich meer verbonden voelen met de natuur. Een gediplomeerd natuurgids heeft geleerd liefde voor de natuur over te brengen. En zulke gidsen hebben we hard nodig.

studie korstmossen

samen

Werkstukken, presentaties, excursies, evaluaties en brainstormsessies. 'We doen het samen' blijkt een mantra voor deze cursisten. En tussen de regels wordt duidelijk dat groepsprocessen zoals deze, veel energie vergen. De waardering voor dit eindresultaat is des te groter en klinkt ruimschoots door bij de uitreiking van de diploma's, waarbij de mentoren 'hun' cursisten een voor een toespreken.

excursie waterecologie

inspanning

Uit de stroom woorden van dank, cadeaus en aardigheidjes wordt duidelijk dat heel veel mensen zich de afgelopen twee jaar enorm hebben ingespannen. De IVN afdeling Midden-Kennemerland heeft het ruim twee jaar geleden aangedurfd om een natuurgidsopleiding te ontwerpen, ter goedkeuring voor te leggen aan het IVN, cursisten te werven en te selecteren, en vervolgens de hele opleiding aan te bieden met alle organisatie en coördinatie die daarbij komt kijken. Daar is heel veel vrijwilligerstijd, -energie en doorzettingsvermogen in gaan zitten.

vermoeidheid

Coördinator communicatie en educatie Masja Gielstra (IVN Noord-Holland) heeft daarom veel waardering voor de afdeling Midden-Kennemerland en is oprecht trots dat deze opleiding 18 gedreven natuurgidsen heeft afgeleverd die kunnen worden toegevoegd aan het landelijk bestand van 17.000.

Ze roept vervolgens met een prachtig citaat de kersverse natuurgidsen terug naar de realiteit: je weet nu heel veel, maar stop tijdig met je enthousiaste verhaal. En ze citeert uit het IVN-opleidingsmateriaal van zestig jaar geleden: 'Voor veel mensen is de eerste kennismaking met de natuur vermoeiend. Zij horen en zien allerlei wat nieuw voor hen is. Daarom op een rondleiding niet teveel vertellen. Als de eerste tekenen van vermoeidheid optreden moet u direct ophouden! Dit is zeer belangrijk!'

uitrusten na presentatie in PWN-duinen

volgehouden

Gelukkig hebben de cursisten deze wijze raad niet op zichzelf betrokken: na de eerste tekenen van vermoeidheid in deze intensieve opleiding hebben zij volgehouden! En dat was zeer belangrijk.

Foto's: Alice Castelein en NGO-cursisten en -docenten

de nieuwe natuurgidsen

De NGO-cursisten hebben zelf ervaren hoeveel honderden uren werk is verricht door het cursus-team **Sandra, Frank, Paul, Edwin, Lia en Evert**.

Eerst een jaar van voorbereiding, aanwerven van ervaren en door IVN goedgekeurde docenten, daarna de uitwerking van het lesprogramma in verteerbare blokken.

Dan vanaf maart 2018 anderhalf jaar lang het organiseren en uitvoeren van lesavonden en excursies en het motiveren en inspireren van de cursisten.

Daarom werd door Jan, de nestor van de cursisten, met een grappige speech aan alle cursusleiders een boekenbon aangeboden, verpakt in oude natuurboeken. Daarnaast zijn persoonlijke geschenken en gezellige drankjes verzameld in twee dozen. De inhoud van dozen is gebruikt door en verdeeld onder de leden van het cursusteam.

Zij hebben het dik verdiend!

Nieuwe natuurgidsen

Amanda, Anne, Carly, Connie, Dosia, Hans, Jan, Jeltje, Jessica, Joke, Leo, Nico, Petra, Rianne, Roel, Susanne en Wil.

Kees heeft nu ook een certificaat van IVN-MK.

25 november is de eerste bijeenkomst van de werkgroep **Excursies met nieuwe gidsen**.

Jong geleerd, oud gedaan

In het voorwoord van onze voorzitter Frank Buijs op pagina 3 heeft U al kunnen lezen dat veel van de nieuwe Natuurgidsen zich willen inzetten voor onze IVN afdeling. Als redactie zijn we erg blij met ingezonden stukken van onze leden. Vier van hen leveren deze keer een bijdrage. Het zijn Dosia Brewer, Leo van der Meer, Nico Betjes en Kees Helderman, zij waren cursist bij de Natuurgidsen opleiding en kregen op 2 november jl. hun NGO-certificaat uitgereikt.

Dosia heeft op pagina 2 een artikel over bramen in de duinen geschreven en Leo vertelt op pagina 7 over zijn natuurmoment, de pestvogel. Nico en Kees schreven een stukje over de 'IVN Routes' app (pag 11). Wij, leden van het redactieteam, hopen dat we ook van andere IVN-ers teksten en foto's mogen ontvangen, want wij zijn altijd blij met nieuwe kopij!

Het redactieteam

Natuurmomenten in beeld

Bij de Natuurgidsen opleiding moeten alle cursisten iets vertellen over een speciaal natuurmoment.

Voor veel vogelaars en andere natuurliefhebbers kondigt het eerste gruttogeluid de lente aan en zijn de eerste smienten de herfstbodes, maar Leo van der Meer heeft een ander natuurmoment, nl. het spotten van zijn favoriete wintervogel. Hieronder laat hij ons meegenieten met zijn natuurmoment.

De pestvogel

TEKST EN FOTO'S: LEO VAN DER MEER

Ieder jaar is het een echt natuurmoment voor mij als ik de pestvogel tegenkom.

De pestvogel komt in de wintermaanden ook in ons land voor. De vogel is schitterend door kleur en contrast. Als de pestvogel zich op zijn gemak voelt zet hij zijn kuif recht op. Dat doet hij ook omdat hij van karakter erg nieuwsgierig is.

De pestvogel is ongeveer net zo groot als de spreeuw. Iets over het karakter van de pestvogel. De pestvogel die wij hier zien, komt uit Rusland of Scandinavië uit gebieden waar weinig mensen zijn, alleen veel bomen en de vogels zijn dan ook erg tam.

Waar komt de naam pestvogel nu eigenlijk vandaan? Zijn naam heeft de pestvogel te danken dat hij in de Middeleeuwen massaal voorkwam in jaren dat er pest uit brak. Men dacht dus letterlijk dat de pestvogels de pest met zich meebrachten.

Uiteraard weten we nu beter maar in die tijd geloofde men dit stellig.

De pestvogel komt sommige jaren met grote aantallen voor in ons land, maar soms zie je hem helemaal niet.

Als het erg koud is in het hoge noorden en er geen bes te vinden is komt hij hier naar toe.

Wat ook bijzonder is dat de pestvogel zomers insecten eet en in de winter overgaat op bessen. Dit overgaan van insecten eten naar bessen gaat natuurlijk niet zomaar in een keer, ze gaan in deze periode op zoek naar kleine steentjes die er voor zorgen dat in de maag de bessen gemalen kunnen worden. Dit verschijnsel ziet men bijvoorbeeld ook bij baardmannetjes. Als een vogel zoals de pestvogel giftige bessen eet, dan slikken ze de bes in een keer in en poepen de pit uit. Hierdoor kan een vogel wel giftige bessen eten en wij niet. Uiteraard verspreiden de vogels door het poepen de pitten van bes-dragende struiken.

Bij de omslag, foto's voor- en achterkant:
Pestvogel, foto Leo van der Meer;
Geschubde inktzwam, foto Marijke van Hoek;
Kwis, foto Hermine Smit.

Bodemdieren

Monsters of erg belangrijk?

Wat leeft er allemaal onder of in de grond? We lopen er meestal gewoon overheen.

Allereerst bacteriën, schimmels, planten en humuseters en verder hele kleine onzichtbare diertjes als protozoa. Die laatste worden ook wel amoeben, raderdierjes of trilhaardierjes genoemd en deze zijn maar een cel groot. Natuurlijk vind je onder de grond ook plantenwortels. Wist je dat er grijze en rode (regen)wormen zijn? Verder leven er springstaarten, mijten, spinnen, mollen, woelmuizen, oormwormen, miljoenpoten, aaltjes of nematodes en engerlingen (dit zijn de larven van een kever) in de bodem. Boomwortels groeien soms gewoon door een muur of door de straat heen. Op de bodem vind je ook pissebedden, gewone en naaktslakken. Daar komen natuurlijk boven de grond vogels als het roodborstje op af. Verder nestelen sommige dieren onder de grond. Denk maar aan konijnen, dassen, bergeenden, verschillende vogels.

compost met compostwormen en pissebedden

De Groningse bioloog Jeroen Onrust houdt van wormen. Hij promoveerde in het voorjaar van 2018 op een onderzoek naar wormen. Rode regenwormen zijn vooral 's nachts actief. De regenwormen trekken organisch materiaal mee de grond in. Zij zorgen ervoor dat de bodem vochtig blijft en er veel bacteriën in leven. Deze bacteriën worden door grijze wormen gegeten. De takjes verschimmelen en die worden door rode wormen gegeten.

Tips voor tuinders

Als je dit doet dan kun je ca. 500 regenwormen per m² verwachten. Die en andere micro-organismen zetten afval om tot mineralen en grondstoffen voor de planten en bomen.

Als er paarden / schapen op een weiland lopen dan kunnen er wel 1000 regenwormen per m² zitten. Dus hoe beter en rijker het bodemleven is hoe meer gras en andere planten er groeien. Dit gebruikt de boer weer voor gezonde koeien. De koeien en andere beesten zorgen weer voor mest op het land. Dat trekt insecten aan en andere bodemdieren en zo is de kringloop rond.

Wil je regenwormen in actie zien? Ga dan 's nachts op pad met een zaklamp. Dan kun je ze zien. Als je heel stil bent en geen beweging maakt (bij trillingen van de grond krui-
pen ze weg) kun je ze horen smakken. Die regenwormen worden op hun beurt door weidevogels en andere vogels gegeten.

Tips van Jan Graafland voor een gezonde grond

- Laat de bodem met rust: stop met spitten en laat het bodemleven zijn nuttige werk doen. Wees een luie tuinman of -vrouw.
- Gebruik geen potgrond om de bodem te verbeteren; hiervoor worden op grote schaal venen in Ierland, Rusland en Oost-Europa vernietigd.
- Laat bladeren en takjes liggen; wormen zullen ze vermalen, waarna bacteriën er de voedingsstoffen uit halen. Gebruik alle tuinafval voor de tuin.
- Maak compost van je gft-afval en gebruik dat in je tuin.
- Verzamel de blaadjes in de herfst en verspreid ze over de tuin. De blaadjes vormen een bescherming voor je planten tegen de vorst en ze bieden een schuilplaats voor andere dieren (egels, poppen van vlinders, bodemdieren, etc).
- Houd de bodem begroeid, de plantenwortels geven suikers af en voeden zo het bodemleven.

Puur Natuur, Natuurmonumenten winter 2018

duizendpoot

Een composthoop is ook goed. Heb je geen plaats voor een hoop dan kun je een wormenbak kopen. Vul die alleen met groente afval (ongekookt), schillen, eierschalen en koffiedik en verspreid de compost over tuin of weide.

De Amerikaanse boer Joel Salatin vertelt dat wij mensen niet los staan van de natuur maar er onderdeel van zijn.

Wie eet wat?

- Egels eten slakken, miljoenpoten, kevers, spin-
nen. Een miljoenpoot eet dode planten en wormen.
- Bacteriën en schimmels (paddenstoelen) eten
dode planten en dieren op en zetten deze om in
mineralen, zoals stikstof, fosfaat en CO₂.
- Planten nemen met hun wortels mineralen en
water op uit de bodem.
- Een mol is gek op regenwormen. Hij/zij woelt de
grond om op zoek naar prooi en belucht daardoor
de grond.
- Regenwormen eten plantenresten.
- Een vogel eet afhankelijk van soort en jaargetijde
wormen, insecten, bessen en noten/eikels.
- Een slak eet paddenstoelen en bladeren.
- Rupsen eten ook bladeren.
- Koeien eten voornamelijk gras en klavers.
- Een veldmuis eet zaden, graankorrels, wortels,
knollen, vruchten, bladeren, mos, klaver en kool-
zaad. Soms eet hij ook spinnen of wormen.
- Een uil eet muizen, insecten, vissen, kikkers, vo-
gels, hazen en zelfs jonge reeën. Dit doen ze zodra
het donker is.
- Andere roofvogels in Nederland zijn havik, sper-
wer, buizerd, rode wouw, wespandief en verschil-
lende soorten valken. Zij eten voornamelijk kleine
gewervelde zoogdieren als muizen en kleine vogels.
- Wij mensen eten van alles: koeien, varkens, plan-
ten, bessen, noten, paddenstoelen en zelfs insecten.

Dus als we ervoor zorgen dat het onder de grond
wemelt van het leven, gaat het boven de grond ook
wemelen van het leven.

Afb boven: regenworm: grondeter, strooiseleter?

Afb links: compostworm

We moeten –als leerlingen– samenwerken met de natuur
in plaats van –als veroveraars– te strijden tegen de na-
tuur.

Grazers in het wild verplaatsen zich voortdurend. Daarom
verplaatst hij zijn koeien elke dag naar een ander stuk
gras. De kippen gaan er achter aan. Zij krabben in de mest
op zoek naar vliegen en larven en verplaatsen de mest
over het land. Ook de varkens worden steeds verplaatst.
Daarna krijgt het land 70 dagen rust en kunnen de plan-
ten zich weer herstellen. Zaden kunnen zo weer ontkie-
men. Zonder te ploegen of andere machinale grondbewer-
kingen heeft de boer met zijn familie in hun velden met
gemengde planten hogere opbrengsten dan op velden
waar maar één gewas staat. Simpel en alleen door de na-
tuur te volgen.

Als de bodem biologisch gezond is, krijg je vanzelf een
vruchtbare, voedzame plantengemeenschap, zowel voor
groenten en fruit voor mensen als voer voor dieren. In
beide gevallen hebben die planten alle vitaminen en mi-
neralen die ze moeten hebben.

Als voedsel was wat het zou moeten zijn, hadden we niet
zoveel medicijnen nodig.

Hermine Smit
Foto's: Marijke van Hoek

De eerste van de drie compostbakken bij de Tuin van Kapitein Rommel

Braakballen van de ransuil

Uilen produceren af en toe een braakbal. Ze hebben geen tanden, daarom slikken ze hun prooi in een keer door. Een uil eet vooral muizen, dus zullen daar van haren en botjes (ook schedeltjes en kaakjes) in de braakballen te vinden zijn. Ook kunnen er andere 'harde' lichaamsdelen zoals nagels of snaveldelen van vogeltjes in zitten. De haren en botjes kunnen niet verteerd worden en worden daarom uitgebraakt. Dit zijn de zogenaamde uilenballen. De braakballen van een ransuil zijn grijs. Daarentegen zijn zwarte braakballen van een kerkuil aan één zijde puntig en aan de andere zijde stomp.

Braakballen bevatten allerlei onverteerbare resten van het voedsel dat vogels eten.

Om de zoveel tijd, dit is sterk afhankelijk van de vogelsoort en het voedsel, wordt er een braakbal gevormd die op een gegeven ogenblik uitgespuugd wordt. De inhoud van een braakbal is geheel afhankelijk van het gegeten voedsel. Soms worden er ook ringen van kleine vogeltjes in een braakbal gevonden. Er zijn eveneens vogels die insecten eten. Dan zullen we harde dekschildresten in hun braakballen aantreffen.

De ransuil die “onze braakballen” produceerde, liet zich diverse keren goed zien.

Margriet Jansze
Foto's: Fred de Vreede

Andere vogelsoorten die braakballen produceren:

- Zangvogels, zoals het roodborstje en de vliegenvanger.
- Roofvogels; braakballen bevatten geen botjes, omdat maagzuren de botjes verteren.
- Steenuilen, maken ronde bruinachtige braakballen die bestaan uit chitineschildjes van kevers en lieveheersbeestjes.
- Torenvalken: bruinachtige braakballen
- IJsvogels: witte braakballen bestaan uit visgraatjes.
- Zwarte kraaien. De braakbal lijkt op een balletje (ong. 2 cm) en bestaat uit pitjes van bessen of bramen.
- Blauwe reigers produceren grote zwarte braakballen (ong. 5 cm)
- Kokmeeuwen; braakballen bevatten vaak chitineresten van zowel waterkevers als waterwantsen maar ook van plantaardig materiaal.
- Merels en lijsters, produceren af en toe ook een braakbal, met droge grassprietten of kleine takjes.

App: IVN Routes

door natuurrijwilligers voor natuurliefhebbers

Auteurs: Nico Betjes en Kees Helderman

Iedereen heeft tegenwoordig wel een smartphone met allerlei apps erop. Apps zijn in allerlei soorten en maten, dus ook voor de natuurliefhebber. Dat is op zichzelf geen nieuws. Wat iedereen misschien nog niet weet is dat men sinds oktober 2018 de IVN Routes app kan downloaden. Deze app geeft de gebruiker de mogelijkheid om zelfstandig op pad te gaan met een IVN activiteit.

Vaak zijn dit reeds bestaande activiteiten die al langer door de IVN afdelingen worden georganiseerd. Met bijna 200 wandelingen en fietsroutes in heel Nederland kun je zelf op een laagdrempelige manier al wandelend of fietsend de natuur beleven. Dus met de IVN Routes app ben jij helemaal klaar om de natuur te beleven met jouw eigen (digitale) IVN natuurgids 'op zak'. Het super mooie is dat deze app gevuld wordt met fiets/wandelroutes vanuit de IVN afdelingen zelf.

Ikzelf ben een redelijk nieuwkomer als het gaat om natuuractiviteiten en alles wat daarbij omheen plaats vindt. Het heeft mij niet tegengehouden om in 2017 de Groencursus van de afdeling IVN Midden-Kennemerland te gaan volgen en in 2018 als vervolg hierop de Natuurgidsenopleiding te doen. Een van de afsluitende onderdelen in deze opleiding was de z.g. educatieve eindopdracht waarbij de opdracht was om een product te ontwikkelen voor de afdeling Midden-Kennemerland. Medecursist Kees Helderman en mijn persoon hadden bedacht om de voorjaarswandeling door het Park Westerhout in Beverwijk geschikt te maken voor de IVN routes app. De voorjaarswandeling door het Park Westerhout wordt al jaren gegeven door IVN-gids Henk van Bourgonje.

Los van de technische kant zaten er redelijk wat praktische zaken aan deze opdracht vast. Naast het vaststellen van de route was het belangrijk om na te denken wanneer welke informatie met de gebruiker gedeeld moet worden. Het gebruik van eigen fotomateriaal en ga zomaar door. Maar het bood ook de mogelijkheid om de gebruiker extra informatie aan te bieden aan de hand van verwijzingen naar websites etc.

Park Westerhout heeft namelijk ook een rijk historisch verleden en het zou zonde zijn om daar niet bij stil te staan.

Het resultaat is een wandeling van 3,3 km door Park Westerhout en het Binnenduinrandgebied waarbij op een tiental punten informatie wordt gedeeld met de gebruiker.

De stand van zaken is nu dat wij in een afrondende fase zitten en alleen nog “de testfase en het live gaan” moeten doen.

Zodra deze route “live” is gegaan zal dit binnen de afdeling gecommuniceerd worden. Hieronder staan alvast wat ‘schermafbeeldingen’ om een indruk te krijgen.

Download de IVN routes app en bekijk alvast de andere mogelijkheden in de regio.

De app is beschikbaar in iOS en voor Android.

De volgende ALV zal eind februari plaatsvinden.

Gegevens volgen per e-mail.

Heeft u mooi beeldmateriaal dat u wilt delen?
Een leuke wandeling, een achtergrond artikel over
flora of fauna?
Een vraag of een zoekopdracht?

Laat het ons dan weten.
redactieIVN-MK@outlook.com

Voor de voorjaar editie is
de sluitingstermijn 15 februari 2020.

Kwis

Hierboven ziet u een foto van een mooie padden-
stoel.
Wie kan ons vertellen onder welke naam deze be-
kend staat?

De oplossing kunt u sturen naar het op deze pagina
genoemde email-adres.

Wij hebben slechts een oplossing van de vorige
kwis ontvangen!
Het was een galmijt, nl de (zomer)lindehoortjes-
mijt.

Heeft u nog een interessante foto voor deze kwis?
Laat het ons aub weten.